

Međunarodni sud za krivično gonjenje
osoba odgovornih za teška kršenja
međunarodnog humanitarnog prava
počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije
od 1991. godine

predmet br. IT-95-5/18-
AR73.3

Datum: 4. juni 2009.

Original: engleski

PRED ŽALBENIM VIJEĆEM

U sastavu: sudija Mehmet Güney, predsjedavajući
sudija Fausto Pocar
sudija Liu Daqun
sudija Andréia Vaz
sudija Theodor Meron

Sekretar: g. John Hocking

Odluka od: 4. juna 2009.

TUŽILAC

protiv

RADOVANA KARADŽIĆA

JAVNO

**ODLUKA PO INTERLOKUTORNOJ ŽALBI NA ODLUKU PRETRESNOG VIJEĆA
PO ZAHTJEVU TUŽILAŠTVA DA SE UTVRDI DA LI OPTUŽENI RAZUMIJE
ENGLJSKI JEZIK**

Tužilaštvo:

g. Alan Tieger
gđa Hildegard Uertz-Retzlaff

Optuženi:

g. Radovan Karadžić

1. Žalbeno vijeće Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Žalbeno vijeće, odnosno Međunarodni sud) rješava po "Žalbi na odluku pretresnog vijeća u vezi s jezicima" (dalje u tekstu: Žalba), koju je podnio Radovan Karadžić (dalje u tekstu: žalilac) 29. aprila 2009. i kojom se žali na "Odluku po zahtjevu tužilaštva da se utvrdi da li optuženi razumije engleski jezik za potrebe Statuta i Pravilnika o postupku i dokazima", koju je 26. marta 2009. donijelo Pretresno vijeće u ovom predmetu (dalje u tekstu: Pobjana odluka).¹

A. Proceduralni kontekst

2. Žalilac je izabrao da se sam zastupa i pomažu mu četiri pravna saradnika, istražitelj i dva koordinarora predmeta koje mu je dodijelio Sekretarijat Međunarodnog suda,² kao i više *pro bono* savjetnika i stažista.³ Tokom inicijalne pretpretresne faze, iako Pretresno vijeće nije utvrdilo sposobnost optuženog da razumije engleski jezik, ono je postupalo polazeći od toga da je maternji jezik žalioaca, srpski (sa bosanskim i hrvatskim koji se na Međunarodnom sudu zajedno naziva "bosanski/hrvatski/srpski"), bio odgovarajući jezik na kom bi žalilac trebao primati dokumente propisane Statutom Međunarodnog suda (dalje u tekstu: Statut) i Pravilnikom o postupku i dokazima (dalje u tekstu: Pravilnik).⁴ Shodno tome, Pretresno vijeće je naložilo da svi transkripti koji se objelodanjuju u skladu s pravilom 66(A) Pravilnika trebaju biti transkribovani na bosanskom/hrvatskom/srpskom jeziku umjesto da mu se dostavljaju u audio formatu.⁵

¹ *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-PT, Odluka po zahtjevu tužilaštva da se utvrdi da li optuženi razumije engleski jezik za potrebe Statuta i Pravilnika o postupku i dokazima, 26. mart 2009.

² Trenutni nivo pomoći koju dodjeljuje Sekretarijat koji je potvrdio službenik za vezu Sekretarijata s optuženim koji postupa *pro se*.

³ Pobjana odluka, par. 1.

⁴ Vidi *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-PT, Odluka po zahtjevu optuženog da mu se sav materijal, uključujući transkripte, dostavlja na srpskom jeziku i ćiriličnom pismu, 25. septembar 2008. (dalje u tekstu: Odluka od 25. septembra 2008.), par. 10; *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-PT, Odluka po zahtjevu optuženog za potpuno objelodanjivanje popratnog materijala, 25. novembar 2008. (dalje u tekstu: Odluka od 25. novembra 2008.), par. 23, 29.

⁵ Odluka od 25. septembra 2008., par. 11; Odluka od 25. novembra 2008., par. 23.

3. Tužilaštvo je 17. februara 2009. podnijelo Pretresnom vijeću zahtjev za donošenje zaključka da je engleski jezik koji žalilac razumije u smislu Statuta i Pravilnika.⁶ U slučaju da Pretresno vijeće ne bude moglo donijeti takav zaključak, tužilaštvo je zatražilo da se utvrdi da dostavljanje audio dosjea žalioocu na bosanskom/hrvatskom/srpskom jeziku, zajedno sa transkriptima na engleskom jeziku jeste forma objelodanjivanja koja zadovoljava kriterijume iz pravila 66(A)(ii) Pravilnika.⁷ Pretresno vijeće je 26. marta 2009. donijelo Pobjianu odluku, u kojoj je zaključilo da žalilac razumije engleski za potrebe Pravilnika i Statuta. Shodno tome, Vijeće je konstatovalo da bi kriterijume objelodanjivanja u skladu s pravilom 66(A)(ii) Pravilnika tužilaštvo zadovoljilo ako bi dostavilo žalioocu relevantne materijale u vidu audio-traka zajedno s transkriptima na engleskom jeziku.⁸

4. Žaliočev zahtjev za odobrenje da uloži žalbu na Pobjianu odluku⁹ odobren je 22. aprila 2009.¹⁰ U skladu s tim, žalilac je 29. aprila 2009. uložio svoju žalbu. Tužilaštvo je svoj odgovor dostavilo 11. maja 2009.¹¹ a žalilac je replicirao 15. maja 2009.¹²

B. Standard preispitivanja

5. Žalbeno vijeće podsjeća da su odluke u vezi s vođenjem pretpretresnog i pretresnog postupka pitanja koja potpadaju pod diskreciono ovlaštenje Pretresnog vijeća.¹³ Kako bi uspješno osporila neku diskrecionu odluku, strana u postupku mora pokazati da je Pretresno vijeće načinilo "primjetnu grešku" koja je rezultirala nanošenjem štete toj strani.¹⁴ Žalbeno vijeće će ukinuti neku diskrecionu odluku pretresnog vijeća samo ukoliko utvrdi da je ona (1) zasnovana na netačnom tumačenju mjerodavnog prava; (2) zasnovana na očigledno netačnom

⁶ *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-PT, Zahtjev tužilaštva za donošenje zaključka da optuženi razumije engleski za potrebe Statuta i Pravilnika o postupku i dokazima, 17. februar 2009. (dalje u tekstu: Zahtjev), par. 1.

⁷ Zahtjev, par. 2, 23.

⁸ Pobjiana odluka, par. 23.

⁹ *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-PT, Zahtjev za odobrenje za ulaganje žalbe na Odluku o jezicima, 6. april 2009.

¹⁰ *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-PT, Odluka po Zahtjevu optuženog za odobrenje za ulaganje žalbe na Odluku o jezicima, 22. april 2009.

¹¹ Odgovor tužilaštva na Karadžićevu žalbu na Odluku o jezicima, 11. maj 2009. (dalje u tekstu: Odgovor).

¹² Replika na Odgovor tužilaštva na žalbu optuženog na Odluku o jezicima, 15. maj 2009. (dalje u tekstu: Replika).

¹³ Vidi, između ostalog, *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-AR73.2, Odluka po interlokutornoj žalbi na odluku Pretresnog vijeća o odgovarajućim uslovima, 7. maj 2009., par. 11; *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-AR73.1, Odluka po žalbi podnosioca žalbe Radovana Karadžića u vezi sa objavlivanjem sporazuma sa Holbrookeom, 6. april 2009., par. 14; *Tužilac protiv Ante Gotovine, Ivana Čermaka i Mladena Markača*, predmet br. IT-06-90-AR73.3, Odluka po zajedničkoj interlokutornoj žalbi odbrane na odluku Raspravnog vijeća po zajedničkom zahtjevu odbrane da se odbaci daljnje pojašnjenje identiteta žrtava koje je dostavilo tužiteljstvo, 26. januar 2009., par. 5.

¹⁴ *Ibid.*

zaključku o činjenicama; ili je (3) toliko nepravilna ili nerazumna da predstavlja zloupotrebu diskrecionog ovlaštenja pretresnog vijeća.¹⁵

C. Argumenti strana

6. Žalilac traži da Pobjana odluka bude poništena.¹⁶ Kao prvo, on tvrdi da je Odluka Pretresnog vijeća bila zasnovana na netačnom tumačenju mjerodavnog prava u vezi s pravom na samozastupanje.¹⁷ U prilog tome, žalilac naglašava da je samozastupanje priznato kao "nezamjenjiv ugaoni kamen pravde"¹⁸ i tvrdi da odluka Pretresnog vijeća "odražava neprimjeren stav upravo prema optuženom koji se sam zastupa i praktično dovodi do gotovo potpune nemogućnosti korištenja prava na samozastupanje".¹⁹ Kao drugo, žalilac tvrdi da Pretresno vijeće nije formuliralo ispravan pravni kriterijum za donošenje zaključka o sposobnosti optuženog da razumije engleski za potrebe Pravilnika i Statuta.²⁰ Konkretno, žalilac tvrdi da je Pretresno vijeće prilikom utvrđivanja odgovarajućeg pravnog standarda trebalo uzeti u obzir Odluku po žalbi u predmetu *Tolimir*, kao i članove 67(1)(a) i (f) Rimskog statuta Međunarodnog krivičnog suda (dalje u tekstu: Rimski statut, odnosno MKS).²¹ Kao treće, on tvrdi da je Pretresno vijeće pogriješilo u razmatranju dokaza o njegovoj sposobnosti da razumije engleski.²² Najzad, on tvrdi da je uslijed navedenih grešaka donesena nepravilna odluka.²³

7. Tužilaštvo odgovara da je Pretresno vijeće primijenilo ispravan pravni standard kada je zaključilo da žalilac razumije engleski "za potrebe Pravilnika i Statuta".²⁴ U tom pogledu, ono tvrdi da je zaključak Odluke po žalbi u predmetu *Tolimir* da optuženi mora razumijeti jezik postupka "u dovoljnoj mjeri kako bi se omogućilo djelotvorno ostvarivanje njegovog prava da vodi svoju odbranu" u skladu sa standardom koji je primijenilo Pretresno vijeće.²⁵ Tužilaštvo odbacuje žaliočevo oslanjanje na Rimski statut navodeći da standard MKS-a nije

¹⁵ *Ibid.*

¹⁶ Žalba, par. 62.

¹⁷ Žalba, par. 22.

¹⁸ Žalba, par. 25, gdje se citira *Tužilac protiv Slobodana Miloševića*, predmet br. IT-02-54-AR73.7, Odluka po interlokutornoj žalbi na odluku Pretresnog veća o dodeli branioca, 1. novembar 2004., par. 11. Vidi takođe Žalbu, par. 23-38, 59.

¹⁹ Žalba, par. 27. Vidi takođe par. 52-58, 61.

²⁰ Žalba, par. 42-48.

²¹ Žalba, par. 45-46, gdje se citira *Tužilac protiv Zdravka Tolimira*, predmet br. IT-05-88/2-AR73.1, Odluka po interlokutornoj žalbi na usmenu odluku pretpretresnog sudije od 11. decembra 2007., 28. mart 2008. (dalje u tekstu: Odluka po žalbi u predmetu *Tolimir*), par. 6.

²² Žalba, par. 49-51, 60.

²³ Žalba, par. 52-58, 61.

²⁴ Odgovor, par. 4, gdje se citira Pobjana odluka, par. 23.

primjenjiv na ovom Međunarodnom sudu.²⁶ Nadalje, tužilaštvo ukazuje na Odluku po žalbi u predmetu *Katanga* u vezi s jezicima na MKS-u u kojoj je, kako tvrdi, Žalbeno vijeće MKS-a uvažilo razlike između relevantnih stautarnih odredbi MKS-a i Međunarodnog suda.²⁷ Tužilaštvo takođe tvrdi da su zaključci Pretresnog vijeća o činjenicama u vezi sa žaliočevom sposobnošću da razumije engleski bili razumni i da žalilac nije pokazao da nijedan razuman presuditelj o činjenicama ne bi mogao donijeti isti zaključak.²⁸ Najзад, tužilaštvo tvrdi da, suprotno žaliočevim argumentima, Pobjanom odlukom nije nanesena šteta pravu žalioca na samozastupanje.²⁹

8. Žalilac replicira da oslanjanje tužilaštva na Odluku po žalbi u predmetu *Katanga* prilikom iznošenja tvrdnje da standard MKS-a nije primjenjiv na Međunarodnom sudu "potencijalno navodi na pogrešan zaključak".³⁰ On tvrdi da je Međunarodni sud uvijek tvrdio da primjenjuje "najviše standarde međunarodne pravde" i da je stoga problematično tumačiti da je Žalbeno vijeće MKS-a navelo dva standarda: jedan viši za MKS i jedan niži koji bi bio primjenjiv na ovaj Međunarodni sud.³¹ On tvrdi da se u Odluci po žalbi u predmetu *Katanga* navodi šta je potrebno za ostvarivanje prava optuženog na pravično suđenje.³² On dalje tvrdi da Odluka po žalbi u predmetu *Katanga* zapravo ne pretenduje na primjenu višeg standarda od onog na Međunarodnom sudu, nego da se Žalbeno vijeće MKS-a "upustilo u elaboraciju toga šta znači razumijeti neki jezik u relevantnom smislu" i opredijelilo se za pristup koji je u skladu s pristupom Odluke po žalbi u predmetu *Tolimir*.³³

D. Diskusija

9. Žalbeno vijeće smatra da se suština žaliočevih argumenata u vezi s pojmom prava na samozastupanje³⁴ i time da li je navodno nepoštovanje žaliočevog ostvarivanja tog prava od strane Pretresnog vijeća rezultiralo nepravičnom odlukom bavi pitanjima koja se međusobno

²⁵ Odgovor, par. 4, gdje se citira Odluka po žalbi u predmetu *Tolimir*, par. 15. Vidi takođe Odgovor, par. 5-13.

²⁶ Odgovor, par. 14.

²⁷ Odgovor, par. 14, gdje se citira *Tužilac protiv Germaina Katange i Mathieua Ngudjolo Chuia*, predmet br. ICC-01/04-01/07 OA3, Presuda po žalbi g. Germaina Katange na odluku Pretresnog vijeća I pod naslovom "Odluka po zahtjevu odbrane u vezi s jezicima", 27. maj 2008. (dalje u tekstu: Odluka po žalbi u predmetu *Katanga*), par. 48-49.

²⁸ Odgovor, par. 15-18.

²⁹ Odgovor, par. 19-22.

³⁰ Replika, par. 3.

³¹ Replika, par. 6.

³² Replika, par. 8(i).

³³ Replika, par. 8 (naglasak izostavljen).

³⁴ Žalba, par. 22-38.

preklapaju.³⁵ Navedeni argumenti biće razmotreni poslije analize Žalbenog vijeća u vezi sa žaliočevim argumentima kojima se osporava zaključak Pretresnog vijeća da razumije engleski za potrebe Pravilnika i Statuta.³⁶

1. Pravni standard za utvrđivanje jezičke sposobnosti nekog optuženog

10. Žalilac tvrdi da Pretresno vijeće nije formuliralo mjerodavno pravo u vezi s "pravnim kriterijumom razlikovanja nekog optuženog koji ne razumije engleski za potrebe Statuta i Pravilnika Međunarodnog suda od onoga koji taj jezik razumije" i da tako nije valjano razlikovalo pravni standard koji je primjenjiv na optuženog koga zastupa branilac i optuženog koji se sam zastupa.³⁷ U tom pogledu, on tvrdi da je odgovarajući standard onak koji je naveden u Odluci po žalbi u predmetu *Tolimir* da optuženi mora razumjeti neki jezik "u dovoljnoj mjeri kako bi se omogućilo djelotvorno ostvarivanje njegovog prava da vodi svoju odbranu".³⁸ On dalje tvrdi da Rimski statut MKS-a koji predviđa upotrebu onog jezika koji optuženi "u potpunosti razumije i govori",³⁹ "pruža najbolji dokaz o primjenjivom pravnom kriterijumu međunarodnog prava".⁴⁰

11. Kada je riječ o žaliočevom oslanjanju na Rimski statut, Žalbeno vijeće podsjeća da nije vezano Rimskim statutom ili Pravilnikom o postupku i dokazima MKS-a, iako ih od njih može tražiti kada je to primjereno.⁴¹ U ovom slučaju, Žalbeno vijeće napominje da je u Odluci po žalbi u predmetu *Tolimir* već izloženo tumačenje Žalbenog vijeća u vezi s "jezikom koji optuženi razumije" po članu 21(4)(a) Statuta⁴² i da žalilac ne osporava taj standard.⁴³ Pored toga, Žalbeno vijeće napominje da je standard Međunarodnog suda u vezi s jezičkom sposobnošću konzistentan sa drugim međunarodnim instrumentima o ljudskim

³⁵ Žalba, par. 52-58, 61.

³⁶ Žalba, par. 39-58, 60.

³⁷ Žalba, par. 42.

³⁸ Žalba, par. 45, gdje se citira, Odluka po žalbi u predmetu *Tolimir*, par. 15. Međutim, žalilac citira paragraf 6, a citirani dio se zapravo nalazi u paragrafu 15).

³⁹ Rimski statut, član 67(1).

⁴⁰ Žalba, par. 46.

⁴¹ Vidi *Tužilac protiv Slobodana Miloševića*, predmet br. IT-02-54-T, Javna verzija povjerljive odluke po zahtjevu tužilaštva da se odobri konkretna zaštita na osnovu pravila 70, 25. juli 2002., par. 17, gdje se citira *Tužilac protiv Ante Furundžije*, predmet br. IT-95-17/1-T, Presuda, 10. decembar 1998. (dalje u tekstu: Prvostepena presuda u predmetu *Furundžija*), par. 227; *Tužilac protiv Duška Tadića*, predmet br. IT-94-1-A, Presuda, 15. juli 1999., par. 223. Vidi takođe *Tužilac protiv Blagoja Simića, Miroslava Tadića i Sime Zarića*, predmet br. IT-95-9-T, Presuda, 17. oktobar 2003., fusnota 212.

⁴² Odluka po žalbi u predmetu *Tolimir*, par. 15.

⁴³ Žalba, par. 45; Replika, par. 8(iii).

pravima koji propisuju prava na pravično suđenje.⁴⁴ U svjetlu navedenog, Žalbeno vijeće ne smatra potrebnim da se upušta u analizu standarda MKS-a u vezi s neophodnim nivoom jezičke sposobnosti nekog optuženog.

12. Kao i u ovom predmetu, u Odluci po žalbi u predmetu *Tolimir* postavljeno je pitanje obima i smisla prava na primanje materijala na jeziku koji optuženi razumije u kontekstu predmeta protiv optuženog koji se sam zastupa.⁴⁵ Žalbeno vijeće u predmetu *Tolimir* je razmotrilo smisao člana 21(4)(a) Statuta i pravila 66(A) Pravilnika i zaključilo da je dotično pitanje "zasnovano na razumijevanju a ne na opredjeljenju".⁴⁶ Žalbeno vijeće je dalje konstatovalo sljedeće:

Ove odredbe, kada se čitaju zajedno s drugim minimalnim jamstvima predviđenim u članu 21(4) Statuta, stvaraju obavezu dostavljanja relevantnog materijala na jeziku koji optuženi razumije u dovoljnoj mjeri da bi mogao djelotvorno koristiti pravo da vodi svoju odbranu.⁴⁷

Odluka o tome da li neki optuženi posjeduje dovoljan nivo razumijevanja je činjenično pitanje i mora se donositi od slučaja do slučaja.⁴⁸

13. Iako u Pobjijanoj odluci nije izričito pomenuta Odluka po žalbi u predmetu *Tolimir*, Pretresno vijeće je uzelo u obzir iste odredbe Statuta i Pravilnika i primijenilo ekvivalentan standard. Imajući u vidu pravilo 3(A) Pravilnika, koje predviđa da su "radni jezici Međunarodnog suda engleski i francuski", Pretresno vijeće je podsjetilo da ono mora biti u skladu s pravom optuženog na pravično suđenje.⁴⁹ U tom pogledu, Vijeće je citiralo odredbu člana 21(4) Statuta koja predviđa, između ostalog sljedeće:

Prilikom rješavanja po svim optužbama na osnovu ovog Statuta, optuženom se, uz puno poštovanje načela ravnopravnosti, garantuju sljedeća minimalna prava:

(a) da bude pravovremeno i detaljno obaviješten, na jeziku koji razumije, o prirodi i razlozima optužbi protiv njega;⁵⁰

Konkretnije govoreći, Vijeće je podsjetilo da materijali koji se objelodanjuju nekom optuženom na osnovu pravila 66(A) Pravilnika moraju biti "na jeziku koji optuženi

⁴⁴ Vidi Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima, član 14(3); Evropsku konvenciju o ljudskim pravima, član 6(3); Američku konvenciju o ljudskim pravima, član 8(2). Vidi takođe Statut Međunarodnog krivičnog suda za Ruandu, član 20(4) i Statut Specijalnog suda za Sierra Leone, član 17(4).

⁴⁵ Odluka po žalbi u predmetu *Tolimir*, par. 14.

⁴⁶ Odluka po žalbi u predmetu *Tolimir*, par. 15.

⁴⁷ *Ibid.*

⁴⁸ *Ibid.*

⁴⁹ Pobjijana odluka, par. 11.

⁵⁰ *Ibid.*

razumije".⁵¹ Vijeće je dalje razmotrilo materijale koje mu je dostavilo tužilaštvo kao dokaz o tome da žalilac razumije engleski jezik⁵² prije nego što je zaključilo da žalilac razumije engleski "za potrebe Pravilnika i Statuta".⁵³ Razmatrajući da li žalilac razumije engleski "za potrebe Pravilnika i Statuta" pozivanjem na član 21(4) Statuta i pravilo 66(A) Pravilnika, Pretresno vijeće je praktično ispitalo da li žalilac "razumije u dovoljnoj mjeri kako bi se omogućilo djelotvorno ostvarivanje njegovog prava da vodi svoju odbranu".⁵⁴ Ovo je pokazano činjenicom da je Pretresno vijeće uzelo u obzir ne samo žaliočeve opšte sposobnosti vladanja engleskim jezikom, nego konkretno njegovu sposobnost da preduzima zadatke koji se traže "u kontekstu složenog krivičnog suđenja",⁵⁵ kao što su njegova mogućnost da komunicira sa svojim pravnim saradnicima na engleskom jeziku,⁵⁶ da odgovara na pitanja u vezi s navodima o ratnim zločinima,⁵⁷ i dokaznim predmetima koji mu budu predočeni,⁵⁸ i da sastavlja ili odobrava zahtjeve i druge podneske koji budu podneseni u njegovo ime.⁵⁹ Ovo pokazuje da je Pretresno vijeće, iako nije izričito pomenulo Odluku po žalbi u predmetu *Tolimir*, primijenilo isti standard. Prema tome, Žalbeno vijeće ne nalazi nikakvu grešku u pravnom standardu koji je primijenilo Pretresno vijeće.

2. Činjenični zaključci Pretresnog vijeća

14. Žalilac tvrdi da je Pretresno vijeće pogriješilo u svojoj činjeničnoj procjeni njegovog vladanja engleskim jezikom. Konkretno, on tvrdi da se Pretresno vijeće "pretežno oslanjalo na procjene njegovog znanja jezika vraćajući se u 1995. godinu ili ranije" i da nije pridalo nikakvu težinu činjenici da se on 1995. povukao iz javnog života i da je poslije toga govorio samo srpski.⁶⁰ Nadalje, on tvrdi da je Pretresno vijeće "pridalo neprimjerenu težinu činjenici Fu vezi s njegovom sposobnošću da razgovara na engleskom o opštim pitanjima nevezanim za pravni predmet protiv njega".⁶¹ Isto tako, on tvrdi da Pretresno vijeće nije pridalo odgovarajuću težinu ogromnoj količini dokumenata koji se dostavljaju na osnovu pravila 66(A) Pravilnika niti razmotrilo nepraktičnost rješenja prema kojem bi on provjeravao

⁵¹ Pobjana odluka, par. 12-13, gdje se citira pravilo 66(A) Pravilnika.

⁵² Pobjana odluka, par. 17-21.

⁵³ Pobjana odluka, par. 23.

⁵⁴ Vidi Odluku po žalbu u predmetu *Tolimir*, par. 15.

⁵⁵ Pobjana odluka, par. 20. Vidi takođe Pobjanu odluku, par. 18-21.

⁵⁶ Pobjana odluka, par. 19, 20.

⁵⁷ Pobjana odluka, par. 18.

⁵⁸ Pobjana odluka, par. 19.

⁵⁹ Pobjana odluka, par. 20.

⁶⁰ Žalba, par. 50.

⁶¹ Žalba, par. 60.

transkripte na engleskom u odnosu na audio-snimke na bosanskom/hrvatskom/srpskom jeziku.⁶²

15. Kada je riječ o žaliočevoj tvrdnji da su dokazi u vezi s njegovim jezičkim sposobnostima na koje se oslonilo Pretresno vijeće zastarjeli, Žalbeno vijeće primjećuje da su dokazi od prije mnogo godina, iako možda nisu konačni kada je riječ o njegovim sadašnjim jezičkim sposobnostima, relevantni. Međutim, u ovom slučaju, iako je uzelo u obzir dokaze od prije 14 do 17 godina, Pretresno vijeće je takođe razmotrilo dokaze iz novijeg vremena. Oni uključuju izvještaj o sastanku koji je imao sa svojim pravnim savjetnikom *pro bono*, Kevinom Johnom Hellerom, njegovu sposobnost da čita i komentariše dokazne predmete na engleskom jeziku tokom svog svjedočenja na žalbenom pretresu u predmetu *Krajišnik*,⁶³ njegovu sposobnost da komunicira sa svojim pravnim saradnicima koji govore engleski jezik i da sastavlja ili odobrava podneske na engleskom jeziku koji se podnose u njegovo ime u ovom predmetu,⁶⁴ kao i da uočava greške u engleskim prijevodima.⁶⁵ Prema tome, žalilac nije pokazao da je Pretresno vijeće pridalo neprimjerenu težinu zastarjelim dokazima.

16. Prelazeći na pitanje da li je Pretresno vijeće valjano razmotrilo žaliočevu sposobnost da razumije engleski za potrebe vođenja svoje odbrane, Žalbeno vijeće napominje da je razmatranje Pretresnog vijeća bilo usredsređeno na to da li on razumije engleski "za potrebe Pravilnika i Statuta".⁶⁶ U tom pogledu, Pretresno vijeće je uzelo u obzir žaliočeve jezičke sposobnosti sa funkcionalnog stanovišta njegove sposobnosti da djelotvorno ostvaruje pravo na vođenje svoje odbrane. Kako je gore napomenuto, Vijeće je razmotrilo njegovu sposobnost da razgovara sa svojim pravnim saradnicima na engleskom jeziku,⁶⁷ da odgovara na pitanja u vezi s navodima o ratnim zločinima⁶⁸ i dokaznim predmetima koji mu se predočavaju,⁶⁹ kao i da sastavlja ili odobrava zahtjeve i druge podneske koji se podnose u njegovo ime.⁷⁰ Žalbeno vijeće primjećuje da žalilac nije osporio nijedan od navedenih konkretnih zaključaka Pretresnog vijeća.

⁶² *Ibid.*

⁶³ Pobjana odluka, par. 19.

⁶⁴ Pobjana odluka, par. 20.

⁶⁵ Pobjana odluka, par. 21.

⁶⁶ Pobjana odluka, par. 23.

⁶⁷ Pobjana odluka, par. 19, 20.

⁶⁸ Pobjana odluka, par. 18.

⁶⁹ Pobjana odluka, par. 19.

⁷⁰ Pobjana odluka, par. 20.

17. Žalbeno vijeće smatra da, iako Pretresno vijeće nije uzelo u obzir veliku količinu dokumenata koji se objelodanjuju na osnovu pravila 66(A) Pravilnika ili teškoće u pogledu provjere transkripata na engleskom u odnosu na audio-snimke na bosanskom/hrvatskom/srpskom jeziku, to nisu faktori na osnovu kojih se utvrđuje da li optuženi razumije engleski za potrebe Statuta i Pravilnika. Žalbeno vijeće podsjeća da je, uvažavajući činjenicu da se u ovom predmetu dostavlja velika količina materijala, žaliocu odobreno finansiranje do osam saradnika i drugog pomoćnog osoblja i povećanje maksimalnog broja odobrenih sati prema potrebi.⁷¹ Prema tome, žalilac nije pokazao da je Pretresno vijeće donijelo očigledno netačan zaključak o činjenicama kada je zaključilo da žalilac dovoljno razumije engleski da može voditi svoju odbranu.

3. Uticao odluke Pretresnog vijeća na žaliočevo pravo na samozastupanje

18. Žalilac tvrdi da odluka Pretresnog vijeća "odražava neprimjeren stav upravo prema optuženom koji se sam zastupa i praktično dovodi do gotovo potpune nemogućnosti korištenja prava na samozastupanje".⁷² Iako žalilac upućuje na obimno precedentno pravo u vezi sa značajem prava na samozastupanje,⁷³ on u opštem smislu ne navodi konkretne zaključke u Pobjijanoj odluci koji pokazuju bilo "neprimjeren stav" Pretresnog vijeća prema optuženom, bilo njegovo zanemarivanje prava optuženog na samozastupanje. Jedini zaključak koji on konkretno osporava u tom pogledu⁷⁴ je sljedeći:

Vijeću je poznata tvrdnja optuženog da ne poznaje pravne termine na engleskom jeziku i da te termine mnogo bolje razumije na srpskom jeziku. To naprosto može biti jedan primjer teškoća skopčanih sa samozastupanjem, koje mogu biti razriješene primjenom Sistema Međunarodnog suda za pružanje pomoći optuženima koji se sami zastupaju, uključujući pravnu podršku i jezičke usluge.⁷⁵

Žalilac tvrdi da ovaj pasus pokazuje da je Pretresno vijeće smatralo da "optuženi koji se sam zastupa mora snositi nepovoljne posljedice koje proističu iz njegovog nepoznavanja službenog jezika Međunarodnog suda".⁷⁶ Međutim, Žalbeno vijeće smatra da optuženi pogrešno shvata Pretresno vijeće. Ono nije navelo da on mora snositi nepovoljne posljedice svog izbora da se sam zastupa, nego je samo uvažilo potencijalno nepovoljne posljedice i

⁷¹ Dopis sekretara Radovanu Karadžiću u vezi sa vašim zahtjevom za preispitivanje, 14. novembar 2008. (reprodukovano u *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/15, Zahtjev za odgovarajuće uslove i jednakost sredstava: pravni saradnici, 25. novembar 2008., Dodatak E).

⁷² Žalba, par. 27. Vidi takođe par. 52-58, 61.

⁷³ Žalba, par. 22-38.

⁷⁴ Žalba, par. 52-58.

⁷⁵ Pobjijana odluka, par. 22

navelo sistem Međunarodnog suda za pružanje pomoći, uključujući pravnu podršku i jezičke usluge, kao sredstvo za otklanjanje te nepovoljnosti. Žalbeno vijeće smatra da je Pretresno vijeće bilo svjesno mjerodavnog prava u vezi s djelotvornim ostvarivanjem prava optuženog na pravičnu odbranu⁷⁷ i da je pažljivo razmotrilo predočene dokaze u svjetlu mjerodavnog prava.⁷⁸ Prema tome, žalilac nije pokazao da je Pobjijana odluka bila toliko nepravična ili nerazumna da bi predstavljala zloupotrebu diskrecionog ovlaštenja Pretresnog vijeća.

E. Dispozitiv

Iz gorenavedenih razloga, Žalbeno vijeće

U cijelosti **ODBIJA** Žalbu.

Sastavljeno na francuskom i engleskom jeziku, pri čemu je engleska verzija mjerodavna.

Dana 4. juna 2009.

U Haagu

Nizozemska

/potpis na originalu/
sudija Mehmet Güney,
predsjedavajući

[pečat Međunarodnog suda]

⁷⁶ Žalba, par. 56.

⁷⁷ Pobjijana odluka, par. 11-13.

⁷⁸ Pobjijana odluka, par. 17-23.